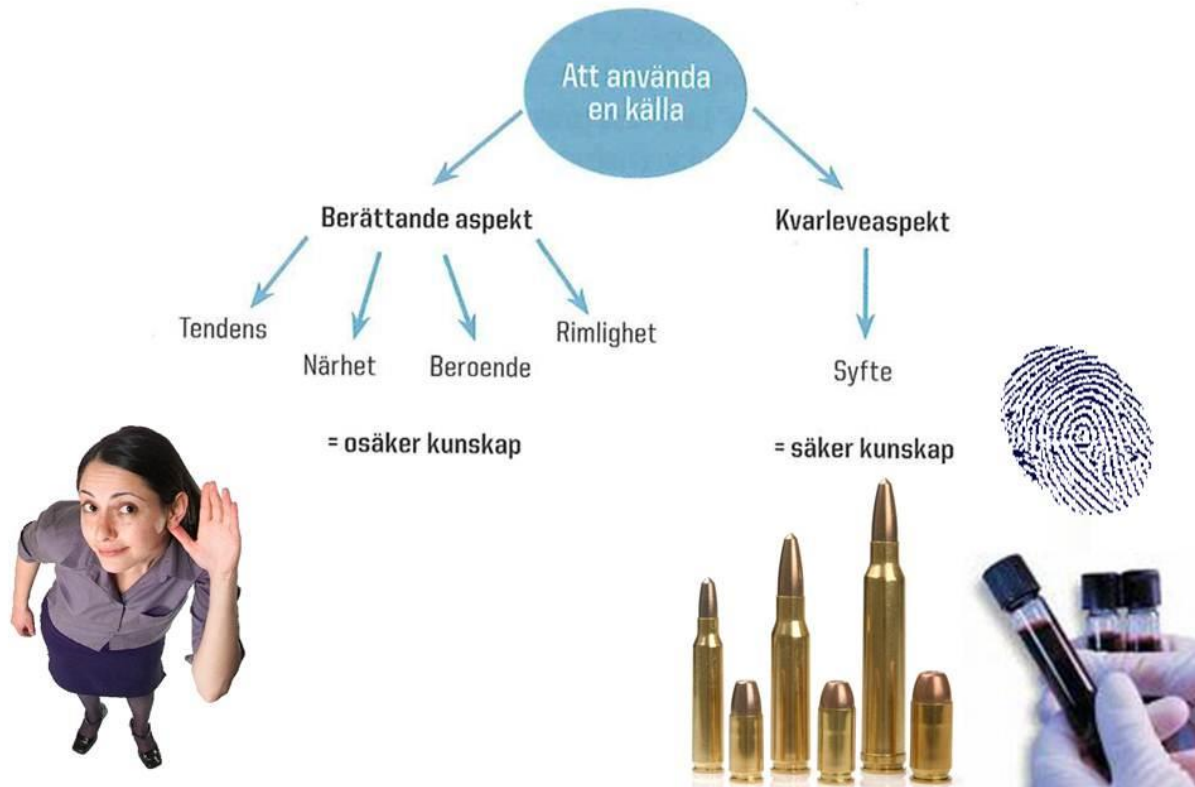

KÄLLKRITIK

Modell över de källkritiska begreppen

Vi kan dela in våra källor i **berättande källor och kvarlevor**. Där berättande källor är precis som det låter, berättelser av det som har hänt. Hit räknas allt från litteratur, statliga dokument till ögonvittnen.

Kvarlevor är istället direkta spår, bevis eller lämningar av det som har hänt. Grundregel: lita alltid mer på kvarlevor (fysiska bevis är mer trovärdiga)!

De fyra källkritiska kriterierna

Det finns fyra kriterier att ta hänsyn till när man bedömer en källa: **tendens, närhet, beroende och rimlighet/äkthet.**

ÄKTHETSKRITERIET

Rimlighet/äkthet

- Är källan vad den utger sig för att vara?
- Är författaren till texten verkligen en expert på området?

Artikeln som citeras och refereras: <http://www.svd.se/kulturojje/nyheter/dagbockerna-lurade-varlden> 5385723.svd

Hitlers dagböcker (1983) – ”Stern”

TIDSKRITERIET

Närhet

- En källa är trovärdigare ju mer samtida den är
- Har det gått lång tid mellan händelsen och till dess att det skrevs ner?
- **Exempel:** Karl den Stores (ca. 742-814) biografi *Vita Karoli Magni* skriven av Einhard på 800-talet är förmodligen mer trovärdig än en biografi om Karl skriven på exempelvis 1700-talet

([http://www.bth.se/tek/asb.nsf/bilagor/K%C3%A4llkritik%20vt2009_pdf/\\$file/K%C3%A4llkritik%20vt2009.pdf](http://www.bth.se/tek/asb.nsf/bilagor/K%C3%A4llkritik%20vt2009_pdf/$file/K%C3%A4llkritik%20vt2009.pdf))

Närhet/tid: har det gått lång tid innan någon återberättar händelsen? Tillförlitligheten blir allt lägre. Minnet sviker fort.

TENDENSKRITERIET

Tendens

- Har källan någon dold anledning att berätta det här? (dolt syfte med texten)
- Vem står bakom informationen?
- Är inte per automatik direkt lögnaktig – men kan utelämna viktig information.

Exempel: En text utgiven av Moderaterna kommer troligtvis inte att innehålla någon information som är dålig för partiet

Exempel: En elev som skyller på datorhaveri kan vara tendentiös. ;)

Tendens: har källan någon bakomliggande anledning att berätta det här? Den som har personliga, ekonomiska, politiska, ideologiska eller andra intressen i en sak kan misstänkas ge en falsk eller förvrängd bild av verkligheten.

En tendentiös källa behöver dock inte vara direkt lögnaktig. Tendens

kan också yttra sig i ett skevt faktaurval: man utelämnar fakta som strider mot det egna intresset och framhäver de fakta som stöder den egna saken.

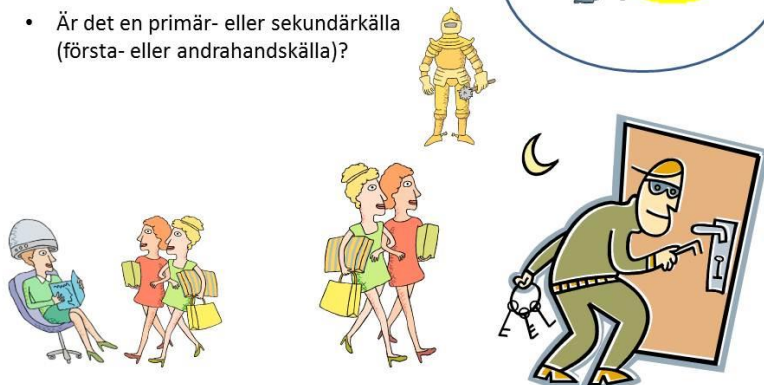
Brottsling som bedyrar sin oskuld eller en elev som bedyrar att det är min mail det är fel på är tendentiös (kan finnas en hund begravnen).

BEROENDEKRITERIET

Beroende

- En trovärdig källa skall inte vara påverkad eller beroende av en annan källa.
- Är det en primär- eller sekundärkälla (första- eller andrahandskälla)?

Beroende: En trovärdig källa skall inte vara påverkad av en annan källa. För att ett påstående skall vara trovärdigt fordras som regel att det bekräftas av minst två av varandra oberoende källor.